

РЕЗОЛЮЦІЯ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ІV ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНОГО СЕМІНАРУ "АРХЕТИПІКА І ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ: ІНСТИТУЦІЙНІ ФОРМИ, МЕХАНІЗМИ І ПРАКТИКИ",
м. Київ, Україна, 22–26 травня 2013 р.*

Серед нових наукових шкіл, які виникли на пострадянських теренах в контексті трансформаційних змін, що їх зазнала суспільно-гуманітарна наука, безперечно можна виділити Українську школу архетипіки (УША). Від перших днів виникнення вона гартувалася як міждисциплінарний науковий напрям досліджень, тісно пов'язаний з аналітичною психологією К.-Г. Юнга та дослідженнями МВТІ Майерс-Бріггс, теоріями соціальної психіки О. Донченко та соціальних циклів Е. Афоніна, психодіагностичними методиками "БАД" (Л. Бурлачука, Е. Афоніна, О. Донченко) і "Колірних переваг" (Е. Афоніна), інтерпретаціями філософа С. Кримського, історика А. Мартинова і політолога Ю. Романенко, ін.

Помітними віхами на шляху становлення УША стала реалізація завдань щодо:

1) створення та адаптації для масових опитувань психодіагностичних методик "Колірних переваг" (1987–1992) і БАД (2000–2002);

2) здійснення соціологічного моніторингу загальносистемних змін в Україні (1992), Росії (2010), Білорусі (2010);

3) концептуалізація соціальної (1994), циклічної (1996) і, власне, архетипної (2002) парадигм.

Заснування та проведення протягом 2010–2013 років в Україні (Феодосія, Київ), Єгипті (Шарм-Ель-Шейх) та Іспанії (Барселона) щорічних теоретико-методологічних семінарів за міжнародною участю "Архетипіка і державне управління" ствердило фундамент та виявило коло учасників УША, яке охоплює нині понад 150 академічних і незалежних дослідників з 40 міст 11 країн світу (Білорусь, Великобританія, Гана, Грузія, Італія, Німеччина, Польща, Росія, Сербія, Україна, Франція).

Соціальним механізмом ротації кадрів УША був організований в рамках ТМС-2013 шляхом заснування Першого щорічного міжнародного конкурсу молодих учених.

Наукову спадщину УША сьогодні складають близько 30 монографій і збірників наукових статей, що містять понад 200 наукових публікацій; її надійним емпіричним підґрунтям стала база даних 73 репрезентативних моніторингових досліджень, що в них взяло участь близько 150 000 респондентів.

Певним практичним внеском УША в розвиток суспільства можна вважати рекомендації органам влади, що їх сформульовано учасниками ТМС-2013 в ході загальної дискусії, організованої за форматом "динамічної мережі", розробленим одним з учасників ТМС Тарасом Плахтієм.

*Звіт про роботу теоретико-методологічного семінару див. у попередньому числі журналу "Український соціум", с. 231–236.

РЕЗОЛЮЦІЯ
IV теоретико-методологічного семінару
м. Київ, Україна, 22–26 травня 2013 р.

Учасники IV теоретико-методологічного семінару "Архетипіка й державне управління: інституційні форми, механізми і практики" та конкурсанти Першого Міжнародного конкурсу молодих учених *відзначають*, що соціальний світ, який набуває характерного для сучасності високого рівня динаміки постійних змін, потребує гармонізації й збалансованості механізмів, що її утворюють. Тільки за таких умов суспільство має шанс нормативно заспокоюватись і набувати певного вектора, що характеризує сталий суспільний розвиток. Також можна відзначити, що динаміка сучасного суспільного розвитку перебуває в прямій залежності від здатності до змін інституту політичного лідерства. Натомість відповідь української еліти на історичні виклики, що їх кидає перехідний стан Української суспільної системи, залишається поки що розмитою.

Особливістю сучасного політичного режиму України є високий рівень поляризації національної еліти, її низька якість, але висока конкуренція корпоративних приватних інтересів, розквіт бюрократичної корупції, низький рівень довіри населення до більшості політиків та їх політики. Внаслідок цього вельми виразною стає тенденція щодо стрімкого послаблення легітимності влади. Українська еліта лише наближається до усвідомлення того об'єктивного факту, що політика є балансом різноманітних соціальних інтересів, кожен з яких є однаково легітимним і потребує свого представництва у великій національній політиці. На порядку денному для української держави постало масштабне реформування, яке має провадитися в інтересах усіх прошарків населення України і консолідувати суспільство, – лише таким чином можна досягти національної та соціальної злагоди, утвердити сталий розвиток держави та суспільства в Україні.

РЕКОМЕНДАЦІЇ
ОРГАНАМ ВЛАДИ УКРАЇНИ

Враховуючи пропозиції доповідачів ТМС-2013, результати їх обговорень та загальної дискусії, учасники IV теоретико-методологічного семінару за міжнародної участі та Першого міжнародного конкурсу "Архетипіка і державне управління: інституційні форми, механізми і практики" *визнають, що*

У СФЕРІ КУЛЬТУРНОЇ ТА ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ:

- зміст культурної та освітньої політики має стати інтегральною складовою у формуванні загальної стратегії реформ українського суспільства, що дозволить Україні перетворитися на самодостатнього суб'єкта геополітичного простору;

НАУКОВЕ ЖИТТЯ: ПОДІЇ, ФАКТИ, ВІДГУКИ

- культурна та освітня політики мають стати засобом розвитку інноваційного потенціалу українського суспільства та його консолідації навколо цінностей прогресу;
- проект культурної політики має забезпечити нейтралізацію дезінтеграційних процесів у суспільстві, сприяти підвищенню легітимності державних інститутів і формувати ідентичність українського суспільства;
- популяризація здорового способу життя, пропаганда спорту та стимулювання у молоді бажання вчитися є головними чинниками збереження і подальшого сталого розвитку нашої культури.

У зв'язку із цим пропонують:

Верховній Раді України:

- якнайскоріше розглянути та прийняти Закон "Про суспільне телебачення", який має стати запорукою об'єктивізації, інтелектуалізації та інтеграції для суспільства інформаційного простору.

Міністерству культури та Міністерству освіти і науки України:

- закладати у щорічний Державний бюджет України фінансування на створення науково-публіцистичних, розвиваючих програм національного виробництва для дітей та юнацтва, призначених формувати взірці сучасної суспільної свідомості та поведінки, спрямованих на сталий розвиток держави;
- створити програми виховання правосвідомості громадян, формування правової та громадянської культури в суспільстві.
- переглянути та уточнити календар національних свят з подальшим адекватним смисловим наповненням цих свят.

Національній Раді України з питань телебачення та радіомовлення:

- забезпечити контроль за виконанням статутів телерадіокомпаній щодо вимог заповнення ефіру продуктом національного виробництва з урахуванням потреб усіх верств населення.

У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ ТА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ:

- будувати економічний розвиток України з огляду на формування та розвиток внутрішнього національного ринку, захист середнього та малого бізнесу, багатовекторності економічних зв'язків за умов захисту національного виробника та споживача;
- впроваджувати державну політику шляхом збільшення самостійності регіонів у визначенні довгострокової стратегії їх соціально-економічного розвитку регіону, вибору засобів та способів її реалізації;
- сформувати та забезпечити ефективну систему перерозподілу синтезованого капіталу регіону, формування доходів і видатків бюджету області органами регіонального управління;
- забезпечити доступ місцевої влади до фінансових ринків та кредитних ресурсів;
- встановити нові критерії адміністративної відповідальності керівників органів місцевого самоврядування та розпорядників бюджетних коштів.

У СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІЙ СФЕРІ:

- взаємодію державних інститутів з інститутами громадянського суспільства розглядати головною передумовою існування правової демократичної держави;
- подолати від'ємні для демократії тенденції в Україні, коли громадська думка недостатньо враховується органами державного управління, а державно-управлінські рішення не завжди відповідають проблемам та задоволенню суспільних потреб;
- Україна потребує налагодження більш ефективних механізмів функціонування зворотних зв'язків між державним та недержавними секторами в їх співвідношенні з процесами самоорганізації та самоврядування на рівні суспільства та соціальних груп.

У зв'язку із цим пропонують:

Верховній Раді України:

- створити дієві законодавчі засади та механізми політичної відповідальності.

Президенту та Кабінету Міністрів України:

- розробити стратегію розвитку держави, яка окреслює демократичне реформування адміністративно-територіального устрою та місцевого самоврядування, соціально-економічної, судово-правової, освітньої та інформаційно-комунікативної сфер.

Органам місцевого самоврядування та громадським організаціям:

- застосовувати у своїй практичній роботі нові прогресивні методики спільної роботи великих груп людей в рамках громадських рад, слухань, зборів, зустрічей з представниками влади, семінарів, конференцій, з'їздів тощо.
- спільними зусиллями шукати та запроваджувати нові принципи й механізми взаємовідносин публічного адміністрування і громадськості у питаннях розробки програм, механізмів підзвітності та громадського контролю.

У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ:

- одним із першочергових завдань України є приведення системи державного управління у відповідність до європейських стандартів, що визначають реальне розмежування політичних та адміністративних посад;
- існує гостра необхідність закріплення на законодавчому рівні підвищення ролі моральних і матеріальних мотиваційних чинників для суттєвого розвитку рівня і змісту освіти державних службовців;
- існує необхідність збереження вітчизняних наукових кадрів у контексті реформування механізмів державного управління, що забезпечуватиме творчий підхід при виконанні посадових обов'язків;
- реалізація поставлених завдань та надання адміністративних послуг вимагає адекватного та такого, що відповідає вимогам часу, оснащення робочих місць.

У зв'язку із цим пропонують:

Верховній Раді України:

- у розділ VI статті 46 Закону України від 17.11.2011 № 4050-VI "Про державну службу", що має набрати чинності, доповнити пунктом: "Державним службовцям, що мають науковий ступінь кандидата або доктора наук, встановлюється щомісячна надбавка у розмірі відповідно 100 і 150 відсотків посадового окладу";
- пункт 1 статті 18 Закону України від 06.09.2012 № 5203-VI "Про адміністративні послуги" сформулювати так: "Фінансове, (доповнити: сучасне матеріально-технічне облаштування робочих місць суб'єктів надання адміністративних послуг) та інше забезпечення діяльності системи державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування з надання адміністративних послуг здійснюється виключно за рахунок Державного бюджету України, відповідних місцевих бюджетів".

Кабінету Міністрів України:

- розробити методологію, на підставі якої можна було б уніфікувати розподіл повноважень між Кабінетом Міністрів України та вхідними в нього міністерствами і відомствами, а також між центральними і місцевими органами виконавчої влади.

Національному агентству України з питань державної служби:

- відновити інститут наставництва в системі державної служби, який має суттєво вплинути не тільки на молодого керівника, але й на владний орган, який втілює інститут наставництва у своїй повсякденній роботі.

У СФЕРІ МІСТОБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:

- Україна потребує подальшого забезпечення гармонійного розвитку історично-сформованого середовища через державне регулювання містобудівних процесів.

У зв'язку із цим пропонують:

Міністерству регіонального розвитку будівництва та житлово-комунального господарства України:

- розробити законопроект про внесення змін до Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності", у якому передбачити обов'язкове врахування архетипів територій населених пунктів при перегляді та розробці містобудівної документації;
- підготувати внесення змін до Закону України "Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності", якими передбачити відповідальність за порушення Державних будівельних норм та правил, що регулюють проектування та будівництво в історичних частинах населених пунктів та в охоронних зонах пам'яток архітектури усіх рівнів;
- розробити законопроект про внесення змін до Кримінального кодексу України, яким передбачити жорсткішу відповідальність за руйнування пам'яток архітектури та садово-паркового мистецтва;

- розробити Державні будівельні норми процесів проектування та будівництва будівель і споруд в межах історичних частин населених пунктів у залежності від кількості населення сіл, селищ, міст (іх спеціального статусу).

Міністерству фінансів України:

- передбачити кошти на знесення самовільно збудованих архітектурних споруд у розмірі, підтвердженому розрахунками Державної архітектурно-будівельної інспекції України на ці потреби (у разі наявності вільного фінансового ресурсу).

Державній архітектурно-будівельній інспекції та її територіальним органам:

- активізувати роботу позаштатних інспекторів державного архітектурно-будівельного контролю при здійсненні моніторингу забудови територій з метою протидії самочинному будівництві, особливо в історичних частинах міст.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ АРХЕТИПКИ

Одним з предметів загальної дискусії учасників IV теоретико-методологічного семінару за міжнародної участі та Першого міжнародного конкурсу "Архетипіка і державне управління: інституційні форми, механізми і практики", що відбувся в рамках ТМС-2013, стало визначення подальших основ діяльності Української школи архетипіки. Зокрема, спільна робота учасників обговорення дала наступні визначення:

Місія УША – сприяння розвитку держави та суспільства на основі наукових досліджень з використанням архетипної методології.

Цілі діяльності – виявлення прихованих станів та динаміки соціальних феноменів колективного несвідомого для збереження їх природної цілісності та ефективного використання в життєдіяльності держави та суспільства.

Напрями діяльності:

1) *науково-дослідницький напрям*, спрямований на вивчення природи архетипів й їх місця в механізмах життєдіяльності державних та суспільних інститутів; розроблення теоретико-методологічних засад та понятійно-категоріального апарату архетипіки державного управління (глосаріїв, тезаурусів, словників тощо);

2) *суспільно-громадський напрям*, що забезпечує включення школи в систему суспільних організацій та асоціацій, пов'язаних з діяльністю органів влади в умовах демократизації;

3) *економічний напрям*, пов'язаний зі створенням економічного базису школи шляхом встановлення членських внесків, подання заявок на гранти, отримання замовлень на розробку профільних досліджень, проведення комерційних тренінгів, навчальних семінарів тощо;

4) *інституційний напрям*, пов'язаний з забезпеченням інституційних засад функціонування та розвитку наукової школи "архетипіка державного управління".

Форми діяльності УША:

- 1) наукова;
- 2) експертна;
- 3) інформаційно-комунікативна;
- 4) культуротворча;
- 5) інші.

Актуальні завдання УША:

- 1) *розвиток* щорічних ТМС та прикладних аспектів діяльності наукового осередку "архетипіка державного управління";
- 2) *внесення* пропозицій щодо виокремлення в паспортах наукових спеціальностей з "державного управління" спеціального напрямку "архетипіка державного управління";
- 3) *створення* сучасної технології брейнінгу школи;
- 4) *забезпечення* відкритої просторової комунікації учасників школи та їх ефективної участі в науково-соціальних мережах шляхом створення сучасного багатофункціонального спеціалізованого веб-сайту.

Туристичні маршрути УША:

- 1) *Греція/Індія* – виникнення філософських начал архетипіки;
- 2) *Італія (Рим)* – становлення архетипів сучасного постмодерного суспільства і держави;
- 3) *Єгипет/Туреччина/Ізраїль (Близький Схід)* – калейдоскоп мультикультурного розвитку архетипів;
- 4) *Україна (Крим/Київ / Запоріжжя-Хортиця) / Росія (Великий Новгород) / Біларусь (Мінськ)* – становлення архетипів східнослов'янської субкультури;
- 5) *Скандинавські країни та Австралія* – творчий потенціал архетипів сучасної держави і суспільства;
- 6) *Швейцарія* – світовий притулок школи архетипіки.

Укладачі рекомендацій:

*Е. А. Афонін, д-р соціол. наук, професор,
професор кафедри державної політики та управління
політичними процесами Національної академії державного
управління при Президентові України,*

*О. О. Чабан, магістрант Харківського інституту державного
управління Національної академії державного
управління при Президентові України*